

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА
УКРАЇНИ**

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

**МИРОНІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПШЕНИЦІ ІМЕНІ В. М. РЕМЕСЛА
НААН УКРАЇНИ
(Рада молодих учених)**

**СЕЛЕКЦІЯ, ГЕНЕТИКА ТА ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР**

Матеріали
XII Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених і спеціалістів
(19 квітня 2024 р., с. Центральне)

**Присвячена 60-річчю реєстрації сорту-шедевр пшениці м'якої озимої
Миронівська 808**

с. Центральне – 2024

Дачниця, Дончанка, Слов'яночка, Легенда Млієва, Сонячна мліївська, Темпоріон. Відмінним смаком відзначилися зразки (дегустаційна оцінка 8–9 балів): Дончанка, Васіліса, Зоряна, Електра, Легенда Млієва, Сонячна мліївська, Коралова.

Стійкими до розтріскування є зразки Електра, Легенда Млієва.

Високо зимо- та посухостійкі зразки – Аннушка, Дачниця, Дончанка.

Високу стійкість проти кокомікозу мали зразки Легенда Млієва, Загадка (8,0 балів), моніліозу – Дрогана жовта (7,8 бала), Загадка, Цнотлива (8 балів).

УДК 579.841.1:633.1

Буценко Л. М., д. біол. н., с. н. с. відділу фітопатогенних бактерій

Інститут мікробіології і вірусології імені Д. К. Заболотного НАН України

e-mail: l.m.butsenko@gmail.com

***XYLELLA FASTIDIOSA* – НЕБЕЗПЕЧНИЙ КАРАНТИННИЙ ПАТОГЕН**

Xylella fastidiosa Wells et al., 1987 є надзвичайно шкодочинним фітопатогеном, що наразі швидко поширюється у світі.

Фітопатогенні бактерії виду *X. fastidiosa* спричинюють ураження широкого кола деревних рослин. Наприклад, збудник спричинює хворобу Пірса на виноградній лозі, строкатий хлороз цитрусових, хворобу персика, опік листя кави, синдром швидкого відмирання олив та бактеріози слив, мигдалю, дуба і олеандра.

Донедавна ці фітопатогенні бактерії вважали типовим тропічним і субтропічним патогеном. Але в останнє десятиліття вид *X. fastidiosa* поширився на регіони із помірним і навіть холодним кліматом. У Європі ураження збудником вперше зафіксували у 2013 році. Відтоді суворе дотримання карантинних заходів дозволяє контролювати поширення цього надзвичайно шкідливого збудника. В Україні фітопатоген внесено до Переліку А1 Карантинні організми, відсутні в Україні.

Симптоми ураження *X. fastidiosa* варіюють від опіку листя до в'янення і загибелі всієї рослини. Розвиток симптомів ураження корелює з розмноженням фітопатогена у ксилемі рослини та закупоренням провідних судин. Рослини, що належать до одного виду, можуть проявляти різні рівні чутливості залежно від їх сорту та умов вирощування.

Карантинні заходи на території Європейського союзу передбачають щорічне обстеження насаджень культурних і диких рослин та виявлення патогена на рослинній продукції, особливо на садивному матеріалі, а також використання стійких сортів рослин і бактерицидні обробки.

Встановлено, що багато видів комах, які споживають сік ксилеми, є векторами (переносниками) фітопатогенних бактерій *X. fastidiosa*. Найпоширенішими переносниками в усьому світі є представники родин *Cicadellidae*, *Aphrophoridae*, *Cercopidae*. Загалом даний вид фітопатогенних бактерій не має специфічного переносника, тому всі види комах, які живляться

ксилемним соком, мають розглядатись як потенційні вектори збудника. Наявність широкого спектру переносників сприяє швидкому поширенню *X. fastidiosa*.

Швидкому поширенню збудника може сприяти також здатність патогена колонізувати внутрішні, переважно ксилемні, тканини рослин і перебувати там тривалий час без видимих ознак ураження. Саме тому підтвердження відсутності збудника в рослинному матеріалі повинно базуватися виключно на результатах лабораторної діагностики, а не візуальних обстежень і спостережень.

Значення кліматичних факторів у поширенні патогена та зростанні кількості спричинених ним епіфітотій ймовірно пов'язане із зростанням чисельності комах-переносників за підвищення температури середовища.

УДК 633.11/.14 «324»:636.085.51:631.5

Василенко І., студент агробіологічного факультету

Свистунова І. В., к. с.-г. н., доцент кафедри рослинництва

Національний університет біоресурсів і природокористування України

e-mail: irinasv@ukr.net

СТІЙКІСТЬ ОЗИМИХ ПРОМІЖНИХ КУЛЬТУР ДО ПЕРЕЗИМІВЛІ ЗАЛЕЖНО ВІД ТЕХНОЛОГІЧНИХ ЗАХОДІВ ВИРОЩУВАННЯ

Важливою умовою формування високого врожаю посівами озимих культур, незалежно від їх призначення, є здатність рослин протистояти несприятливим умовам зимівлі, що значною мірою визначається розвитком посівів до моменту припинення вегетації восени та сильно варіює залежно від дії зовнішніх факторів, природи рослини, її внутрішнього стану. Одними з головних чинників, що впливають на зимостійкість рослин, є біологічні властивості сорту та строки сівби. Останні обумовлюють розвиток та умови вегетації рослин, глибину залягання вузла кущіння і внутрішні біохімічно-фізіологічні процеси.

Польові дослідження проводили на дослідному полі кафедри кормовиробництва, меліорації і метеорології ВП НУБіП України «Агрономічна дослідна станція» на чорноземах типових малогумусних.

Об'єктом досліджень були озимі культури: пшениця (контроль), жито (контроль), тритикале: АД 3/5, АД 44, АДМ 9, Поліське 29, АДМ 11, АД 52, висіяні в 5 календарних строків: 25 серпня, 5, 15, 25 вересня та 5 жовтня. Площа посівної ділянки – 36 м², облікової – 25 м². Попередник – кукурудза на силос. Вміст гумусу в орному шарі складає 4,34–4,68 %, рН – 6,8–7,3.

Дослідженнями встановлено, що найглибше вузол кущіння у рослин усіх досліджуваних видів та сортів закладався за сівби 5 жовтня. За одних і тих же календарних дат проведення сівби глибина залягання зони кущіння рослин істотно варіювала за роками досліджень і визначалась переважно умовами зволоження.

Визначено, що сівба тритикале в період 5–25 вересня сприяє максимальному накопиченню синтезованих водорозчинних вуглеводів у вузлах кущіння – на рівні 17,9–21,2 % сухої речовини. Найбільш інтенсивне накопичення